

at en Lov, der skulde ordne disse Forhold maatte have mange Begrændsninger, og at en af disse naturligtvis maatte være den, at der ikke skulde tilkomme Individet Erstatning overfor Staten i de Tilfælde, hvor han kunde have undgaaet Tabet, f. Ex. fordi han kunde have ladet være med at indlade sig med Vedkommende, eller hvis han ikke havde forsømt det Tilsyn eller den Forsigtighed, som han fra sin egen Side kunde og burde udvise. Det forekommer mig altsaa, som sagt, at der ikke er Grund til at gjøre Statens Ansvar for Skiftemidler til Gjenstand for en isoleret Lovbestemmelse. I de andre Tilfælde, som jeg nævuede, eller i det mindste i flere af dem, har Individet et ligesaa stort Billighedskrav, om jeg maa bruge dette Udtryk, paa at faae sin Skade erstattet, som hvor der er Tale om Skiftemidler. Den Mand f. Ex., hvem der tilføies en Velfærdsskade ved ubesøiet Brug af den kriminelle Undersøgelses Myndighed, forekommer mig at have ligesaa meget Krav paa at faa sin Skade erstattet som den, der lider Tab derved, at hans Skiftemidler forvanskles.

Carlson: Jeg skal ikke modsigge, hvad den ærede forrige Taler (Nellemann), vistnok med Besøielse, fra sit Standpunkt har fremført; men jeg tror rigtignok, at den Uttring, som har fremkaldt hans Bemærkninger, praktisk taget ogsaa kan opfattes fra et ganske andet Standpunkt, som ligeledes har sin fuldkomne Berettigelse. Naar netop den Omstændighed er bleven fremhævet som graverende, at man var nødsaget til at overlade vedkommende Embedsmand de heromhandlede Midler — og det er jo blevet fremført som Noget, der forstærkede Statens Ansvar —, saa vil jeg ærlig tilstaa, at dette efter min naturlige Følelse virkelig er Tilfældet. Det staar virkelig for mig saaledes, at der er noget meget Dyrørende i, at Samsundsmagten, som jo er en Overmagt, naar den tvinger den Enkelte til at give sin Velfærd i en Embedsmands Haand, og naar denne Embedsmand saa er utro i sin Gjer-

ning, saa derefter overfor den Vedkommende, som har Ret til at forlange, at Staten skal have Omhu for ham, ikke alene Intet vil give ham, men endog saa svarer: „Du har ikke Ret til at forlange den allemindste Erstatning.“ Der ligger heri noget for den naturlige Følelse meget Dyrørende, og jeg tilstaa, at dette allerede for mig er en afgjørende Grund til at ønske, at man ved Lov vil paalægge Staten — foreløbig da navnlig med Hensyn til de omhandlede Skiftesager — et subsidiært Ansvar. Det er jo naturligt, at den vedkommende Embedsmand, hvis han selv har Noget, først maa staa til Ansvar. Men, forsaavidt dette ikke strækker til, bør Staten erstatte det Tab, som dens Embedsmand har afstedkommet ved uredelig Embedsførelse. Det er ikke og allermindst i Nutiden vigtigt, at der kan komme et saa stort Kjærligheds- og Tillidsforhold tilstede imellem Embedsmændene — der i deres Embedshandlinger jo repræsenterer Staten — og de andre Borgere i Staten som muligt — det er der al Dpfordring til at sørge for —, og det er heller ikke vigtigt, at der efterhaanden danner sig en Forestilling, som svarer til, hvad der bør være Virkelighed, om, at der ikke er en uforligelig Modsatning mellem Staten eller Samsundet og den Enkelte, men at de høre note sammen og ere forpligtede til paa en retfærdig Maade at hjælpe og støtte hinanden, og at de ikke ere bestemte til at fortrædige og forurette hinanden. Alle de Grunde, som man kan anføre fra et abstrakt Standpunkt imod den omhandlede Erstatningspligt fra Statens Side, ere ligesoverfor dette til ingen Nytte. Enhver naturlig menneskelig Følelse vil sige, at Vedkommende bør have Erstatning, og, saa længe som Forholdet staar saaledes — og saaledes vil det altid komme til at staa —, tror jeg, at Staten ikke kan gjøre noget Klogere eller Rigtigere end snarest muligt ved Lov at sørge for at skaffe den Forurettede Ret.

Madvig: Naar man vil gaa ind paa